

VALINTA JA VASTUU 2

Yrjö J. E. Alanen, Valinta ja vastuu (WSOY 1955, s.170).
Pääotsikot Alasen; sivuotsikot ja tehosteet VH:n.

IV RAAMATTU JA PREDESTINAATIO-OPPI

Poikkeava teos

Raamatussa korostetaan selvästi sitä, että oikea tieto Jumalasta, Jumalan tahdosta ja suhtautumisesta ihmiseen perustuu kokonaan Jumalan ilmoitukseen eikä ihmisen omaan ajatteluun... Toiseksi on Raamatun valossa selvää, että ihminen ei voi oman järkensä avulla tunkeutua ilmoitetunkaan tiedon perusteella tutkimaan ja selvittämään iäisyyden salaisuuksia. Voi sanoa, että johtavana perusteena Raamatussa ovat tässä kohden Paavalin 1. Korintolaiskirjeen 4. luvussa olevat sanat: "Ei yli sen, mikä kirjoitettu on" (77-78).

Raamatussa on myös selvä opetus siitä, että pelkkä teoreettinen tieto, älyperäinen selvittely, ainakin iäisyyttä koskevien ja ns. hengellisten asiain kohdalla on suorastaan vahingollista (79).

Lutherin suuruus teologisena ajattelijana ilmenee siinäkin, että hän yleensä pidättäytyy tällaisesta tutkistelusta ja järkeilystä. **Sidottu ratkaisuväliteos on niitä harvoja hänen kirjojaan, joissa hän lankeaa siihen noudattaessaan tosin omalla tavallaan ja omia perusteitaan korostaen skolastisten oppi-isiensä perinteitä** (80).

Miksi eivät voi?

Jeesus...lausuu: "Kilvoitelkaa päästäksenne sisälle ahtaasta ovesta, sillä monet, sanon minä teille, koettavat päästä sisälle, mutta eivät voi." (Luuk.13:24). Jeesus selittää sen jälkeen, miksi nämä eivät voi. He eivät käytä hyväkseen heille tarjottua ratkaisun aikaa ja tilaisuutta, vaan pyrkivät sisälle silloin, kun ovi on jo suljettu. Nikolainen selittää tämän oikein ja ymmärrettävästi sanoessaan: "Pelastuminen on Jumalan työ. Jumala on avannut oven. Mutta sisälle on mentävä silloin, kun ovi on auki. Ne, jotka eivät ole käsillä olevassa ratkaisun ajassa ottaneet Jeesuksen kutsua vastaan, eivät tulevassa kirkkauden ajassa pääse sisälle" (81).

"Mutta te ette usko, sillä te ette ole minun lampaitani" (Joh.10:26)...Tämän raamatunkohdan valossa Augustinus esittää selvän opin kaksikertaisesta predestinaatiosta. Hän noudattaa tässä sitä helleenisperäistä logiikkaa, johon hän oli perehtynyt. Monet muut predestinaatio-opin kannattajat ovat voineet näiden Jeesuksen sanojen kohdalla seurata hänen jälkiään. Tässä siis Augustinus ja hänen kannallaan olevat raamatunselittäjät tekevät Raamatun sanoista iäisyyteen ulottuvia johtopäätöksiä. Mutta tällainen selitystapa on teorisoiva ja älyperäinen (82-83).

Vanhan liiton tulkintaa

Roomalaiskirjeen 9. luvun selittäminen yleistä predestinaatiota, yleistä valintaa ja hylkäämistä tarkoittavaksi on vanhan liiton luonteen ja hengen sijoittamista uuden aionin elämänmuotoon ja Jumalan iäisten pelastustekojen

selittämistä Jumalan valmistavien pelastustekojen perusteella. **Uudessa liitossa valinta ja hylkääminen perustuu kokonaan siihen, miten suhtaudutaan Kristukseen ja hänessä tarjottuun pelastukseen** (88).

Raamattu ei tunne

Koko Raamatussa ei ole yhtään kohtaa, jossa yleinen predestinaatio olisi selvästi esitetty... Sen sijaan Raamatussa on selviä kohtia, joissa sanotaan Jumalan tahtovan kaikkien pelastumista...: Sillä se on hyvää ja otollista Jumalalle, meidän vapahtajallemme, joka tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden" (1 Tim.2:3-4)... "Sillä yksi on Jumala, yksi myös välimies Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus, joka antoi itsensä lunnaiksi kaikkien edestä, josta todistus oli annettava aikansa" (1 Tim.2:5-6)... "Ei Herra viivytä lupauksensa täyttämistä, niinkuin muutamat pitävät sitä viivyttelämisenä, vaan hän on pitkämielinen teitä kohtaan, sillä hän ei tahdo, että kukaan hukkuu, vaan että kaikki tulevat parannukseen" (2 Piet.3:9)... "Olisiko minulle mieleen jumalattoman kuolema, sanoo Herra, Herra; eikö se, että hän kääntyy pois teiltänsä ja elää?" (Hes.18:23)... "Jumalaton hyljätköön tiensä ja väärintekijä ajatuksensa ja palatkoon Herran tykö, niin hän armahtaa häntä, ja meidän Jumalamme tykö, sillä hänellä on paljon anteeksiantamusta" (Jes.55:7). On kiintoisaa, että kohta tätä seuraavat sanat, jotka varoittavat meitä soveltamasta omia inhimillisiä ajatuksiamme, omaa ajallista logiikkaamme Jumalan aivoituksiin ja iäisyyden salaisuuksiin: "Sillä minun ajatukseni eivät ole teidän ajatuksianne, eivätkä teidän tienne ole minun teitäni, sanoo Herra. Vaan niin paljon korkeampi kuin taivas on maata, ovat minun tieni korkeammat teidän teitäne ja minun ajatukseni teidän ajatuksianne" (Jes.55:8-9) (89-91).

Skitsofreniaa - järjettömyyttä

Täytyneepä Lutherinkin ajatusta pitää ihmisen tyhjänpäiväisenä järkeilynä, kun hän jo edellä esitettyssä Sidottu ratkaisovalta-teoksensa kohdassa sanoo, ettei Jumala tahdo jumalattoman kuolemaa sanassaan, mutta kyllä tuossa tutkimattomassa tahdossaan. Luther jakaa Jumalan tässä kohdassa perin inhimillisellä tavalla. Hänen predestinaatio-oppinsa ydinkohta onkin hänen Jumalaa koskeva kahtalainen näkemyksensä. Puhuuhan hän toisaalta ilmoitetusta Jumalasta, jonka tahto on meille julistettu hänen sanassaan, erityisesti lihaksitulleessa sanassa Jeesuksessa Kristuksessa, toisaalta sijoittaa predestinaatio-oppinsa salatun Jumalan tahtoon, ja kuten edellä on sanottu - mielivaltaisesti omaan järkeilyynsä perustuen. Eihän meillä voi olla Jumalasta mitään muuta varmaa tietoa kuin se, mitä meillä on ilmoitetussa Jumalan sanassa. **Salatun Jumalan tahdosta ja Jumalan salatusta tahdosta puhuminen on jo myös inhimillisenkin ajatuksen mukaan hullutusta ja järjettömyyttä** (91-92).

V PREDESTINAATIO-OPPI JA JUMALAKÄSITYS

Eliaan hengessä

Edellä on viitattu siihen, miten Jeesus nuhteli opetuslapsiaan, kun he tahtoivat toimia Eliaan hengen mukaan (Luuk.9:51-55). Eliaan menettely saattoi soveltua vanhan liiton luonteeseen, pelastushistorian valmistavaan kantaan. Mutta se ei soveltunut enää Kristuksen ilmestymisestä alkaneen uuden aionin henkeen ja luonteeseen. Kaikki väkivaltainen toiminta uskon asioissa on tälle hengelle vastaista. Sen vuoksi sisältyy jo nimitykseen uskonsota uuden liiton vastainen hengensuunta (94).

Erityisesti on korostettava sitä, että Jumala vakituudessa iäisessä

majesteettiudessaan pysyy meille aina, mikäli me voimme tällaisesta asiasta lainkaan puhua, myös äänessä elämässä salattuna (95).

Joka tapauksessa me emme voi Jumalasta tietää yhtään mitään muuta kuin sen, mitä Jumala on meille itsestään ilmoittanut (96).

Tähän kuvaansa salatusta Jumalasta Luther liittää eräitä Vanhan testamentin pelastushistoriaan sisältyviä piirteitä. Mutta hän kuvaa salatun Jumalan toimia pääasiallisesti oman järkensä ja skolastisen perinteen mukaan. Tämä salattu Jumala on Lutherilla kahdenkertaisen predestinaation Jumala (97).

Inhimillinen (pakanallinen) jumalakuva

Lutherin salattu Jumala on todella inhimillinen jumalakuva, jota voi verrata muihin inhimillisiin jumalakuviin, kuten Platonin ja Aristoteleen, vaikka Lutherin jumalakuva eroaakin niistä liikkuvaisuutensa johdosta. Kaikkein eniten se muistuttaa kristinuskon ulkopuolella olevista Jumalaa koskevista käsityksistä muhamettilaisten predestinaatio-opin jumalakuvaa (98).

Ongelman selitys on siinä, että Luther skolastista perinnettä seurattaessaan on ryhtynyt puhumaan asioista, joiden käsittelemiseen meillä ei ole mahdollisuuksia (99).

Toisaalta hän voi Sidottu ratkaisuväliteoksessaan puhua miltei Marcionin tapaan kahdesta jumalasta, salatusta predestinaation Jumalasta, joka tahtoo jumalattoman kuolevan jumalattomana ja toisaalta sanassa ilmoitetusta Jumalasta, joka ei tahdo jumalattoman kuolemaa, vaan kaikkien pelastusta (99).

Jeesuksen itkun syy

Kristuksen evankeliumeissa esitetyn toiminnan, puheitten ja käyttäytymisen yhteyteen on mahdotonta liittää oppia kaksinkertaisesta predestinaatiosta (101).

Evankeliumeissa on eräs kohta, jossa selvästi ilmenee Jeesuksen kaikkien pelastusta tarkoittava tahto, nimittäin Matteuksen evankeliumissa 23. luvun lopussa olevat Jeesuksen sanat Jerusalemissa: "Jerusalem, Jerusalem, sinä, joka tapat profeetat ja kivität ne, jotka ovat sinun tykösi lähetetyt, kuinka usein minä olen tahtonut koota sinun lapsesi, niinkuin kana kokoaa poikansa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahtoneet (Matt.23:37). Luukkaan evankeliumissa kerrotaan Jeesuksen Jerusalemiä katsellessaan itkeneen sitä, ettei se tuntenut etsikkönsä. **Erasmus** viittaa Tutkielmansa edelliseen kohtaan ja sanoo, **ettei Herran sanoissa syytetä juutalaisissa ilmenevää välttämättömyyden pakkoa, vaan nurjaa ja kapinallista mieltä**: "Minä olen tahtonut, mutta sinä et ole tahtonut." Erasmus huomautus on tässä kohden aivan oikea ja asiallinen. Luther vastaa tähän Sidottu ratkaisuväliteoksessaan: "Juuri tälle lihaksi tulleelle Jumalalle on ominaista itkeminen, valittaminen ja huokaaminen jumalattomien turmion tähden, siitä huolimatta, että majesteetin tahto aivoituksen mukaisesti jättää nämä syrjään ja hylkää, jotta he hukkuisivat" (101-102).

Raamatun tekstiä - epäraamatullinen teos

Predestinaatio-opin käsitys Jumalasta ei perustu Lutherin omien sanojen mukaan Jumalan sanassaan itsestään antamaan ilmoitukseen, vaikka hän vetoaakin predestinaatio-oppia selvittäessään myös moniin raamatunkohtiin. **Mutta sanoohan hän selvästi, kuten edellä on useimmiten esitetty, että ilmoitetussa tahdossaan Jumala tarkoittaa kaikkien pelastusta** (103).

Ei robotti

Voidaanhan ajatella, että Jumala ei tyydy luomaan vain robotteja, joita hän liikuttaa tahdollaan. **Jumalan arvon ja voiman mukaista näyttäisi pikemminkin olevan luoda olentoja, joilla on vapaa ratkaisuvallta suhtautumisessaan luojaansa** (103-104).

Onhan predestinaatio-oppi inhimillinen ajatusrakennelma, jossa, kuten edellä on usein mainittu, on haluttu selittää älyperäisesti Jumalan tahtoa ja mahdollisuuksia...Jumalan mahdollisuuksista puhuttaessa on tyydyttävä Raamatun sanaan, että Jumalalle ei ole mikään mahdotonta. Jumalan mahdollisuuksia rajoittamaan ei sovi asettaa predestinaatio-oppiakaan (104).

Ihmisen oikea suhde Jumalaan on henkilökohtainen minä- ja sinä-suhde tämän suhteen korkeimmassa mielessä. Predestinaatio-oppi tekee tästä suhteesta se-suhteen...Voimme sanoa, että predestinaatio-oppi tekee ihmisestä Jumalan edessä tahdottoman robotin (105).

Ihmisen suhtautumisessa jo Vanhassa testamentissa ilmoitettuun Jumalaan ja erityisesti suhtautumisessa Kristukseen tulee aina kysymykseen ratkaisu, joko vastaanottaminen tai hylkääminen. Tämä vastaanottaminen tai hylkääminen antaa ihmisen jumalasuhteelle korkeasti persoonallisen luonteen (106).

VI SYNTI JA SOVITUS PREDESTINAATIO-OPIN VALOSSA

Epäusko kadottaa

Predestinaatio-opin mukaan synti tulee ihmiselle iäisyydessä määräytyksi kohtaloksi, ja näin menetetään käsitys synnistä syyllisyytenä (107).

Raamatulle ilmoitukselle on kohtalo-ajatus aivan vieras käsite, eikä, kuten mainittu, Raamattu liioin tunne käsitystä ehdottomasta välttämättömyydestä...Kun Luther vetoaa Sidottu ratkaisuvallta-kirjassaan helleeniseen kohtalo-ajatukseenkin predestinaatio-oppinsa tukena, on hän luisunut epäraamatulliseen ajatustapaan (110).

Kadottava synti on Uuden testamentin mukaan epäusko, Jumalan Kristuksessa ilmestyneen armokutsun ja siihen perustuvan uuden, hyvän jumalasuhteen hylkääminen (110).

Ihminen hylkää - Jumala ei

Synnin perusta on siinä, että ihminen on hylännyt ja hylkää Jumalan -- ei siinä, että Jumala olisi hylännyt ihmistä. Päinvastoin Raamatussa julistetaan erinomaisen voimakkaasti ja selvästi Jumalan rakkautta syntiinlangennutta, Jumalasta luopunutta ihmiskuntaa kohtaan...:Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainokaisen Poikansa, ettei yksikään, joka häneen uskoo, hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä (Joh.3:16) (110).

"Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan tuomitsemaan maailmaa, vaan sitä varten, että maailma hänen kauttansa pelastuisi. Joka uskoo häneen, sitä ei tuomita; mutta joka ei usko, se on jo tuomittu, koska hän ei ole uskonut Jumalan ainokaisen Pojan nimeen. Mutta tämä on tuomio, että valkeus on tullut maailmaan, ja ihmiset rakastivat pimeyttä enemmän kuin valkeutta; sillä heidän tekonsa olivat pahat. Sillä jokainen, joka pahaa tekee, vihaa valkeutta eikä tule valkeuteen, ettei hänen tekojansa nuhdeltaisi. Mutta joka totuuden tekee, se tulee valkeuteen, että hänen tekonsa tulisivat

julki, sillä ne ovat Jumalassa tehdyt" (Joh.3:17-21).

Tässä selvästi lausutaan, että Jumalan tahto ei ole maailman tuomio vaan maailman pelastus. Tuomion alaiseksi jääminen johtuu siitä, että pelastusta ei oteta vastaan. Pelastusta ei oteta vastaan sen vuoksi, että rakastetaan enemmän pimeyttä kuin valkeutta (112).

Jos me omaksumme predestinaatio-opin, niin myös kaikki paha, kaikki synti, Jumalan hylkääminen tapahtuu Jumalan tahdosta ja aivoituksesta, on tehty Jumalassa (113)

Erasmus lausuu aivan Raamatun mukaisesti, että Jumala ei ole tehnyt kenenkään luontoa sinänsä pahaksi, ei edes perkelettäkään. Perkeleen pahuus johtuu siitä, että hän on ehdoin tahdoin luopunut Jumalasta (113).

Kristuksen puolesta pyydämme

"Ja hän on meidän syntiemme sovitus; eikä ainoastaan meidän, vaan myös koko maailman syntien (1 Joh.2:2)...Sillä Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa eikä lukeut heidän rikkomuksiaan, ja hän uskoi meille sovituksen sanan. Kristuksen puolesta me siis olemme lähettiläinä, ja Jumala kehoittaa meidän kauttamme. Me pyydämme Kristuksen puolesta: antakaa sovittaa itsenne Jumalan kanssa (2 Kor.5:19,20)." Näissä sanoissa on selvästi lausuttu, että kaikki ihmiset, koko maailma on sovitettu Kristuksessa Jumalan kanssa. Nyt on vain jokaisen otettava sovitus vastaan, annettava sovittaa itsensä Jumalan kanssa. Vieläpä Paavali saarnassaan pyytää Kristuksen puolesta. Tällainen sanonta ei olisi mahdollinen, jos Jumala olisi kuitenkin määrännyt osan ihmisistä hylätyiksi, kadotetuiksi, sellaisiksi, joita ei sovitustyö lainkaan koskisi (114-115).

Suurta draamaako?

Predestinaatio-oppi saattaa muutenkin Kristuksen sovitustyön varjoon. Sen mukaan ihmisen pelastus ei oikeastaan perustukaan Kristuksen sovitustekoon, vaan Jumalan ennakolta toimittamaan valintaan ja hylkäämiseen, ja **Kristuksen pelastusteko on vain kuin eräänlainen "dramaattinen" välikohtaus predestinaation suuressa maailmandraamassa (115).**

Mutta jos meidän on ajateltava Kristuksen sovitustyötäkin predestinaatio-opin kaavan mukaisesti, ajateltava, että tämä sovitusteko tosiasiallisesti koskee vain valituista, niin me joudumme helposti tuuliajolle omankin pelastuksemme asiassa. Miten voimme olla vakuuttuneita siitä, että itse todella kuulumme niihin, joita Kristuksen sovitustyö koskee? (116).

VII PREDESTINAATIO, PELASTUSVARMUUS JA ETIIKKA

Luther ja Calvin samoilla linjoilla

Lutherin ristiriitaisuudet, erityisesti sellaisina, kuin ne esiintyvät Sidottu ratkaisuvälä-kirjassa, perustuvat hänen siinä kehittämänsä teologisen ajattelun kaksinaisuuteen. Toisaalta hän esittää oppinsa salatusta Jumalasta ja salatun Jumalan tahdosta...Mutta toisaalta Luther nojautuu Jumalan Raamatussa ilmoittamaan pelastustahtoon, jonka hän, kuten edellä on mainittu, selittää aivan päinvastaiseksi kuin on Jumalan salattu tahto. Ja huomaamattaan hän liukuu näistä vastakkaisista perusteistaan, aina tilanteen mukaan, toisesta toiseen (119).

Teoreettista eroa ei ole Lutherin ja Calvinin predestinaatiokäsityksillä,

vaikka Calvin ainakin kirjassaan JUMALAN IÄISESTÄ EDELÄMÄÄRÄYKSESTÄ kehittää tätä oppia vielä jyrkemmin ja räikeämmin kuin Luther. Sillä Sidottu ratkaisovalta-teoksessa on niin ikään kohtia, joissa kaksikertainen predestinaatio kaikessa jylhässä kovuudessaan on esitetty täysin selvästi ja avoimesti (121).

Jos hän ei olisi kirjoittanut Sidottu ratkaisovalta-kirjaansa, häntä tuskin voitaisiin pitää predestinaatio-opin kannattajana (122).

Luther korostaa predestinaatio-opin merkitystä juuri siinä, että se asettaa ihmisen pelastuksen täysin riippumattomaksi ihmisen omasta tahdosta ja sen ratkaisusta. Lutherille onkin, kuten edellä on mainittu, predestinaatio-oppi ennen kaikkea vanhurskauttamisopin perustana, hänelle kun vanhurskauttaminen on alusta loppuun yksinomaan Jumalan työtä (125).

Vihainen lähetyskirje - islamin henki

Luther kirjoitti toisen lähetyskirjeensä, ankaran, peräti räikeäsanaisen, jossa hän osoitti kapinoivia talonpoikia kohtaan täysin säälimätöntä mieltä...siinä on vaikeaa nähdä kristillistä mieltä ja henkeä. Lutheriin sanoista huokuu pikemmin islamin kuin kristinuskon ja evankeliumin henki. Erityisesti tahtoi tämän kirjeen yhteyteen liittää Lutherin Sidottu ratkaisovalta-teoksessa esiintyvän käsityksen Jumalasta. Luther varmaan kirjoitti tai ainakin mielessään suunnitteli jo tätä kirjaansa, joka ilmestyi muutamia kuukausia myöhemmin kuin hänen toinen lähetyskirjeensä (130).

Tietoisuus valittuna olemisesta voi synnyttää hengellistä ylpeyttä, ajatus hylätynä olemisesta joko epätoivoa tai täydellistä uskonnollista välinpitämättömyyttä ja antautumista räikeään syntielämään (132).

VIII VALINTA JA VASTUU

Ketään ei määrätä hyljättäväksi

valinta erityiseen pelastushistorialliseen tehtävään edellyttää uskollisuutta ja kuuliaisuutta Jumalan tahdolle. Kaikesta päättäen ei siinä ole kysymys valitun henkilön olemisesta vain robottimaisena välineenä, koska asemaan sisältyy myös lankeamisen ja hylkäämisen mahdollisuus...**Paavalikin...pitää omallakin kohdallaan mahdollisena hylkäämistä** (136).

On otettava huomioon, ettei Raamatusta suinkaan esitetä, että Jumala olisi määrännyt ketään sinänsä hylätyksi. Niin ei voi väittää tapahtuneen Juudaksellekaan, vaikka Jeesus tosin näkee hänen lankeemuksessaan ja petoksessaan kirjoitusten toteutumisen. Mutta toisaalta havaitsemme, että Jeesus loppuun saakka tahtoo rakkaudellaan taivuttaa Juudasta parannukseen (136-137).

Kuka on valittu?

Vertauskertomuksessaan kuninkaan pojan häistä Jeesus lausuu loppusanoissaan, että monet ovat kutsutut, mutta harvat valitut. Jos sanalla valittu olisi tässä yhteydessä predestinaatio-oppiin viittaava merkitys, jonka mukaan vain näille harvoille valituille olisi kutsumus todella osoitettu, niin Jumalan yleisellä kutsumuksella ei olisi vakavaa, todellista tarkoitusta. Se olisi muiden kohdalla ainoastaan eräänlainen ele. Mutta tällainen ajatus olisi Jumalan ja hänen toimiensa halventamista. Valitulla on tässä yhteydessä ymmärrettävä niitä, jotka ovat ottaneet

kutsumuksen vastaan ja ottaneet sen vastaan oikealla tavalla. Valittu-sanan voitaneen evankeliumeissa käsittää tarkoittavan **niitä, jotka todella ovat omistaneet Jeesuksen vapahtajakseen ja elävät uskossa häneen** (137).

Valinta Kristuksesta käsin

Jumalan rakastaminen ei voi tässä yhteydessä (Room.8:28-30) merkitä muuta kuin uskon ratkaisua, sitä, että ihminen Jumalan armokutsun saatuaan ottaa sen vastaan, suuntautuu kohti Jumalaa, jotta Jumala voi toteuttaa hänessä iäisen tarkoituksensa ihmisen suhteen, saattaa hänet Poikansa kaltaisuuteen (139).

meidänkin on tarkastettava Jumalan valintaa, edeltämääräystä ja armopäätöstä vain Kristuksessa ja Kristuksesta käsin. Kristuksen ohittaminen ja Jumalan salatun tahdon selittäminen kahdenkertaisen predestinaatio-opin valossa on poikkeamista Jumalan ilmoitetusta sanasta inhimilliseen järkeilyyn (141).

Ne jotka ottavat kutsumuksen vastaan, tulevat valituiksi erityisessä mielessä. Heidän kohdallaan Jumalan armopäätös ja pelastustyö toteutuu sikäli, kuin he pysyvät Kristuksen yhteydessä (142).

Erehtyvä Luther

on hänestä (Lutherista) suorastaan tullut eräänlainen kristillisen opin miltei ehdottoman arvovaltainen esittäjä. **Ehkä huomaamattakin on monille teologeille tullut tärkeämmäksi se, mitä Luther opettaa, kuin se, mitä raamatullinen ilmoitus julistaa** (144).

Lutheria ei voida pitää...tässäkin kirjassa, jumalallisen totuuden alkuperäisenä lähteenä eikä edes raamatullisen ilmoituksen erehtymättömänä tulkitsijana (144).

Luther ei halunnut luopua...skolastiikalta perimästään kaavasta, kun hän katsoi sen avulla voivansa parhaiten saarnata uskon vanhurskauttamisoppiaan. Tätä täytynee pitää suuren uskonpuhdistajan valitettavana erehdyksenä (142).

Ei liity vanhurskauttamisoppiin

on kuitenkin selvää, etteivät predestinaatio-oppi ja uskon vanhurskauttamisoppi välittömästi ja välttämättömästi liity toisiinsa (145-146).

Siinä skolastisessa teologiassa taas, jolta Luther peri uskon predestinaatio-oppiinsa, oli osittain aivan hämartyntä käsitys käsitys uskon vanhurskauttamisesta...Sen sijaan **Sovinnonkaavassa on varsin kirkas oppi uskon vanhurskauttamisesta, vaikka siinä predestinaatio-oppi jyrkästi hylätään ja suorastaan tuomitaan harhaopiksi** (145).

Nykyaikaisessa keskustelussa predestinaatio-opista Lutherin kannan omaksuneet näkevät kaikessa ihmisen oman ratkaisun tähdentämisessä kallistumisen katoliseen semipelagiolaisuuteen, jossa ihmiselle itselleen annetaan oma osuutensa pelastuksessa (146).

Luomiskertomuksen mukaan ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Jumalan kaltaisuuteen on varmaan liitettävä myös vapaa tahto ja ratkaisovalta (149).

Jos kohtalo tuodaan kristilliseenkin ajatteluun, himmennetään Kristuksen vapahdustyö ja Kristuksesta tehdään vain kohtalon väline, välttämättömyyden pakon palvelija (153).

Ennallistaminen - palauttaminen tahdon vapauteen

Ihmisen pelastus on kokonaan Jumalan työtä. Siihen ei ihmisellä itsellään ole mitään kykyä, voimaa eikä osuutta. Mutta se ei tapahdu konemaisesti, vaan siten että **ihminen ensin vapautetaan sidonnaisuudestaan ja asetetaan valinnan ja ratkaisun kohdalle**...Kun ihminen tulee Kristusta ja Kristuksen evankeliumia kirkastavan Pyhän Hengen toiminnan piiriin, on hän sovitettuna syntisenä suhteessa Jumalaan samassa asemassa kuin ihminen ennen syntiinlankeemusta. Pyhän Hengen vaikutuksesta hänellä on mahdollisuus jälleen kääntyä Jumalan puoleen tai Jumalasta pois päin (155-156).

Jumalan pelastava työ tapahtuu siten, että ihminen ensin vapautetaan sidonnaisuudestaan perittyyn lankeemustilaansa ja hän saa Jumalan Hengen vaikutuksesta vapaan ratkaisuvallan (163).

Yksin Kristus

Mutta sovitettuna, Jumalan puoleen kääntyneenä ja sovituksen omistaneena on hänen jumalasuhteensa ja hänen uuden elämäntilansa perustana yksin Kristus, ei mikään mikä on hänestä itsestään, ei hänen ratkaisunsa, ei hänen uskonsa, ei hänen uusi elämänvaelluksensa, vaan yksinomaan Kristus (156).

Tosin on myönnettävä, ettemme milloinkaan voi aivan selvästi ja oikein selittää uskoon tulemisen tapahtumaa (157).

Kun käsitämme ihmisen pelastuksen kokonaan Jumalan työksi, mutta tajuumme sen tapahtuvan siten, että Jumala Jeesusta Kristusta kirkastavan Pyhän Hengen toiminnan välityksellä vapauttaa ihmisen sidonnaisuudestaan ja asettaa hänet persoonallisen ratkaisun kohdalle, ymmärrämme monien Raamatun kohtien merkityksen paljon paremmin ja selvemmin kuin turvautumalla predestinaatio-oppiin (158).

Etsikko aika - Jumalan arvovalan korostus

Etsikon ajan ajatukseen sisältyy tärkeä raamatullinen totuus. Se ensinnäkin korostaa ihmisen omaa mahdottomuutta milloin tahansa ja miten tahansa pääsemään osalliseksi pelastuksesta. Kun ihmisen pelastus on kokonaan Jumalan työtä, **niin Jumalalla on myös ihmisiin nähden erityiset ajat, jolloin uskoon tuleminen on mahdollista**. Ehkä voimme selittää tämän sitenkin, että Jumalalla on valmistava työnsä, jonka avulla hän saattaa ihmisen siihen asemaan, että hänellä on mahdollisuus ottaa vastaan Jumalan sanoma...aivan erityisenä esimerkkinä tällaisesta valmistavasta työstä voidaan pitää Johannes Kastajan toimintaa (159).

Tällainen henkilökohtainen suhde ei voi muodostua muuta kuin siellä, missä ihminen ratkaisee vapaasti suhtautumisensa Jumalan armo tarjoukseen, joka juuri on tämän yhteyden tarjoamista (161).

Voidaan tosin väittää, että ihmiselle annettu vapaus joko vastaanottaa tai hylätä Jumalan kutsu yhteyteensä jollakin tavoin vähentää Jumalan vapautta ja arvovaltaa. Tätähän myös Luther korostaa Sidottu ratkaisuvallateoksessaan. Mutta kun Jumala on Raamatun mukaan luonut ihmisen kaltaiseksi, hän on itse näin päättänyt ja toiminut. Emmekä me voi lähteä Jumalan päätöksiä ja toimia arvostelemaan (161).

Hurskasta näytelmääkö?

Predestinaatio-oppi luo myös kristinuskon olemassaolon kuvasta eräänlaisen maailmandraaman, jossa kullekin on edeltäpäin annettu oma osansa esitettäväksi, toisille pelastetun, toisille hyljätyn. Jumalasta tulee kuin

draaman johtaja ja Kristuksesta ohjaaja ja myös oman osansa suorittaja. Kun edeltämääräämisopin mukaan valinta ja hylkääminen on tapahtunut jo kauan ennen Kristuksen sovitustyötä, niin **Kristuksen ristinkuolemakin saa eräänlaisen näytelmän luonteen. Samoin tuomio on vain on vain kuin viimeinen draaman näytös, jonka osat on jo aikoja edeltäpäin jaettu.** Näin kaikki kristillisen pelastushistorian tapahtumat kadottavat iäisyysvakavan luonteensa ja muuttuvat eräänlaiseksi valtavaksi näytelmäksi, jossa ihmisen osuus jää katselijan osuudeksi, mutta katselijan, joka tietää että hänellä on aina osansa tässä draamassa, joka on edeltäpäin hänestä itsestään riippumatta peruuttamattomaksi määrätty (165).

Aiheuttaa suruttomuutta

Meidän maallistuneena aikakautenamme predestinaatio-oppi on pikemmin aiheena vain yhä suurempaan välinpitämättömyyteen ihmisen tärkeimmästä eksistenssikysymyksestä, suhteesta Jumalaan (166).

Herätykristillisyyden vihollisia

On hyvin ymmärrettävää, että predestinaatio-oppi on saanut kannatusta erityisesti herätyskristillisyyteen kielteisesti tai penseästi suhtautuvan teologian piirissä. Predestinaatio-oppiin sisältyy samaa kylmää objektiivisuutta kuin tähän teologiaan (166).

Sidottu ratkaisuvälä-kirjassaan hän joutuu syrjäyttämään ristin teologian kunnian teologian hyväksi (168).

Lutherin puolesta Lutheria vastaan

Kun luterilainen kristillisuus on yleensä hylännyt predestinaatio-opin, niin se on siinä noudattanut niitä Lutherin omia perusteita, jotka hän itse on syrjäyttänyt Sidottu ratkaisuvälä-teoksessaan (168).

Raamatussa on myös runsaasti kohtia, joissa kehoitetaan parannukseen, kääntymykseen ja etsikon ajan vaarintoon...**predestinaatio-oppi...ei ole kristinuskon mukainen (170).**

Väinö Hotti